

Sparepæren
1976-2021
R.I.P.

Illustration: Energistyrelsen

2021-09-01 07:00 CEST

En udskældt klimaven takker af

Sparepæren har i årtier skåret en bid af vores elregninger og klimabelastning, men har også været hadet af nogle. I dag udfases sparepæren endeligt efter at være blevet overhalet af LED-belysning. Energistyrelsens Thore Stenfeldt svarer på 4 spørgsmål om pæren, der lærte os, at man kan spare på lyset uden at spare på lyset.

Den kom til verden som et sammenkrøllet lysstofrør med fatning på, der skulle barbere vores strømforbrug.

Sparepæren peakede i de danske hjem i 2014, hvor der var 18 sparepærer i et

typisk parcelhus. Herfra gik det kraftigt ned ad bakke, og i 2020 var tallet 5. Nu bliver sparepæren helt udfaset efter at have tabt kampen til den langt mere effektive LED-pære, så butikkerne fra 1. september ikke må sælge sparepærer, efter lageret er tømt.

I anledning af sparepærens exit fra rampelyset svarer Energistyrelsens Thore Stenfeldt på fire spørgsmål om pæren:

1. Hvordan blev sparepæren så udbredt?

Det korte svar er: Fordi den gav dig en mindre elregning.

Sparepæren blev bl.a. solgt med sætninger som ”Brug 50 kr. og spar 500 kr.”, fordi den sparede sig selv hjem mange gange i forhold til glødepærer pga. lavere elforbrug og længere levetid. Men den var alligevel længe om at slå igennem.

Kompaktlystofrøret, som sparepæren hedder på fagsprog, blev opfundet af General Electric allerede i 1976 for at minimere energiforbruget efter oliekrisen. Men den var for dyr at producere, så designet blev lagt på hylden.

Først i 1990erne blev sparepæren udbredt hos almindelige forbrugere. Det daværende Elsparefonden begyndte omkring år 2000 at køre kampagner og udviklede en A-pæreliste for at gøre det nemmere og sikrere at købe sparepærer.

Sparepærens gyldne år kom først, efter glødepæren blev udfaset fra 2009, hvor LED-lyset endnu ikke for alvor var slået igennem.

2. Er der hold i kritikken af sparepæren?

Sparepæren er blevet skældt ud for mange ting gennem tiden, og der blev skrevet artikler som ”10 gode grunde til at hade sparepærer”. Særligt var en håndfuld arkitekter vrede på den. Der er hold i noget, men ikke det hele. Hvis vi tager kritikken af sparepæren punkt for punkt:

- **De giver dårligt lys**

Det er rigtigt, at sparepærer har dårligere farvegengivelse end glødepærer. Det handler dog også om tilvænning. Når man er vant til glødepærens varme, rødlige lys, kan det koldere, blålige lys fra sparepærer virke ubehageligt. Det var også et problem for

LED-pærer i begyndelsen.

- **De er grimme**

Æstetik er jo smag og behag, men sparepærer ser i hvert fald anderledes ud. Et lysstofrør, der er vredet som et ballondyr, var for nogle træls at have i stuen. Og de første sparepærer var store som syltetøjsglas.

- **De tænder ikke med det samme**

Det blev bedre med tiden, men der er hold i kritikken. Mange sparepærer er nogle sekunder om at varme op til fuld lysstyrke, og det er generende for de fleste.

- **De flimrer**

De tidlige sparepærer kunne ganske rigtigt flimre og blinke som gamle lysstofrør. Men det blev løst og har ikke været et problem de sidste ti år.

- **De forurener med kviksølv**

Sparepæren indeholder rigtignok kviksølv, og der er risiko for en lokal helbredspåvirkning, hvis du kommer til at knuse en sparepære. Men hvis du ser på udledningen af kviksølv til miljøet, var glødepæren faktisk skyld i en større kviksølvsforurening end sparepærer. For selvom glødepæren ikke selv indeholdt kviksølv, så udledes der kviksølv fra afbrænding af kul under elproduktionen, og en glødepære brugte 4 gange mere strøm end en sparepære.

3. Hvad vil sparepæren blive husket for?

Om et par årtier, når der ikke længere er nogen sparepærer tilbage i hjemmene, tror jeg faktisk slet ikke, at sparepæren vil blive husket – ud over af fagfolk.

Sparepæren bliver et overgangsfænomen i lyshistorien mellem glødepæren og LED. Hvis nogen almindelige forbrugere tænker på den, vil det måske være for den langsomme opstartstid.

Men sparepæren har alligevel spillet en vigtig rolle. Den gjorde det muligt at spare penge og CO₂ på belysning uden at spare på mængden af lys.

Sparepæren viste os, at vi kunne ændre markedet for lys. Selvom LED nu har overtaget, har sparepæren en stor del af æren for, at belysning i dag udgør en langt mindre del af vores elforbrug end tidligere.

4. Hvad skal du vælge i stedet?

Vælg LED-lys!

LED-pærer er allerede mere energibesparende med bedre lys og længere levetid, end sparepæren nogensinde var. Den udvikling vil fortsætte de kommende år.

Der er – også 1. september – kommet nye energimærker for lys på skalaen A-G, og vi anbefaler at gå efter lyskilder med energimærke D eller bedre på den nye skala.

Har du gamle sparepærer siddende derhjemme, er det fint at beholde dem, så længe de duer. Bare husk, at de skal afleveres på genbrugspladsen pga. kviksløvet i dem.

LED-lys er økonomisk og klimamæssigt et bedre valg end både traditionelle lysstofrør og halogenpærer.

Intelligent lysstyring er også en god ide, der kan spare energi, penge og CO₂ hos mange danskere.

[> Find råd og vejledning på SparEnergi.dk/belysning.](https://sparenergi.dk/belysning)

Fakta: Sparepæren udfases

- Fra 1. september 2021 udfases kompaktlysstofrøret, i folkemunde kendt som sparepæren.
- Udfasningen sker som følge [af ny EU-lovgivning om ecodesign for belysning](#).
- Lovgivningen udfaser sparepærer ved at stille minimumskrav til energieffektivitet, som sparepærene ikke kan leve op til.
- Forhandlere må fortsat sælge sparepærer, indtil deres lagre er tomme. Energistyrelsen anbefaler allerede nu at vælge LED-lys med energimærke D eller bedre.
- Husk, at gamle sparepærer skal afleveres på genbrugspladsen pga. kviksløvet i dem.

- De største effekter af udfasningen bliver sparet energi og kviksølv. Energibesparelserne fra den nye lovgivning vurderes i 2030 at skabe en reduktion af drivhusgasser, der svarer til 14,3 mio. ton CO₂ om året.
- Den økonomiske besparelse i 2030 [vurderes til € 7,7 mia. fordelt på de europæiske elregninger](#).

Kontakt

Fuldmægtig Thore Stenfeldt, tlf. 33 92 77 04, e-mail: tst@ens.dk

Energistyrelsen arbejder for at sikre danske borgere og virksomheder en omkostningseffektiv, god og stabil forsyning af el, gas, varme, vand og telekommunikation samt håndtering af affald.

Energistyrelsen har ansvaret for hele energisektorens værdikæde fra energiproduktion, herunder efterforskning og indvinding, energiforsyning til energiforbrug, energieffektivisering og besparelser samt energiøkonomi og teknologiovervågning. Vi har også ansvaret for at understøtte den økonomiske effektivisering af forsyningssektoren, som foruden energi omfatter vand, affald og telekommunikation, herunder brugerforhold, forsyningspligt og statistik på teleområdet samt regulering af vandforsyning og håndtering af affald.

Energistyrelsen er ansvarlig for, at den danske energi- og forsyningslovgivning understøtter den ønskede udvikling og gennemfører til brug herfor løbende analyser og vurderinger af udviklingen nationalt og internationalt.

Energistyrelsen varetager Danmarks interesser på energi-, og forsyningsområdet i EU og søger gennem målrettet samarbejde med enkeltlande og internationale institutioner at udbrede de danske erfaringer med energiomstillingen til gavn for danske eksportvirksomheder.

Energistyrelsen blev oprettet i 1976 og er en styrelse under Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet.

Kontaktpersoner

Ture Falbe-Hansen

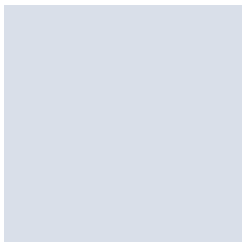
Pressekontakt

Pressechef

Energistyrelsen

tfh@ens.dk

+45 25 13 78 46

Marie Helle Markussen

Pressekontakt

Fuldmægtig

mhmn@ens.dk

+45 33 95 08 24